

SPRAWOZDANIE
z realizacji
Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
dla Miasta Tarnowa
i
Programu Ochrony Ofiar Przemocy
w Rodzinie dla Miasta Tarnowa
w 2014 roku

Tarnów, marzec 2015 r.

I. Wprowadzenie

Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie dla Miasta Tarnowa, przyjęty uchwałą Nr XIX/242/2012 Rady Miejskiej w Tarnowie z dnia 23 lutego 2012 r., stanowi wspólny strategiczny plan działań wobec problemu przemocy w rodzinie i jest realizowany interdyscyplinarnie przez wszystkie instytucje i organizacje zobligowane do podejmowania działań na rzecz zapobiegania i niwelowania przemocy w rodzinie. Jego wprowadzenie przyczyniło się do usprawnienia systemu przeciwdziałania przemocy, ograniczenia tego zjawiska oraz poprawy kondycji tarnowskich rodzin w funkcjonowaniu emocjonalnym i społecznym.

Z kolei *Program Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Miasta Tarnowa*, przyjęty uchwałą Nr XXII/312/2012 Rady Miejskiej w Tarnowie z dnia 26 kwietnia 2012 r., stanowi dokument, w którym określono granice odpowiedzialności i sprawstwa w działaniach związanych z przeciwdziałaniem przemocy i pomocy ofiarom przemocy w rodzinie oraz procedury postępowania w przypadku podejrzenia wymienionego przestępstwa.

Programy te wzajemnie się uzupełniają, tworząc Gminny System Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, zgodnie z zapisem ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493, z późn. zm.).

Celem wspólnym Programów jest wypracowanie sprawnego systemu ograniczania rozmiaru oraz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, poprawa bezpieczeństwa i pomoc osobom i rodzinom jej doznającym a także minimalizacja szkód spowodowanych stosowaniem przemocy. Stąd realizowane w ramach w/w programów działania, kierowane są zarówno do ofiar przemocy w rodzinie, w tym: dzieci, współmałżonków lub partnerów w związkach nieformalnych, osób starszych i niepełnosprawnych, świadków, jak też do osób stosujących przemoc.

Przy realizacji Programów, uczestniczą przede wszystkim pracownicy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Tarnowie, Tarnowskiego Ośrodka Interwencji Kryzysowej i Wsparcia Ofiar Przemocy, Komendy Miejskiej Policji, członkowie Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Tarnowie, pracownicy placówek oświatowych, ochrony zdrowia i wymiaru sprawiedliwości.

Osiągnięcie zapisanych w Programach celów szczegółowych, jest możliwe wyłącznie przy współpracy przedstawicieli tych wszystkich służb i instytucji.

Sprawozdanie niniejsze stanowi podsumowanie działań realizowanych w ramach Programów w 2014 roku.

II. Realizacja „Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie dla Miasta Tarnowa” za 2014 r.

1. Cel szczegółowy – Wzrost świadomości i wrażliwości społecznej dotyczącej zjawiska przemocy domowej.

Lp.	Zadanie	Opis realizacji
1.	Psychoedukacja w zakresie zjawiska przemocy domowej i jej negatywnych skutków	<p>Bieżąca informacja, przekazywana klientom instytucji działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w indywidualnym kontakcie: wszystkie służby i instytucje zobligowane do działania w tym obszarze, tj.:</p> <p>MOPS: - zajęcia profilaktyczne w szkołach prowadzone przez pracowników socjalnych – wykłady, pogadanki, pokaz slajdów. Odbyły się łącznie 4 spotkania w 3 szkołach, w których udział wzięło 411 uczniów.</p> <p>TOIKiWOP: - przeprowadzone zostały szkolenia dla pedagogów i kuratorów sądowych w zakresie interwencji i przeciwdziałania przemocy w rodzinie – odbyły się 2 szkolenie, w których wzięło udział 18 osób.</p> <p>Policja: - w ramach działań profilaktycznych zapoznano rady pedagogiczne z tematyką przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz poruszano tematykę sporządzania formularza „Niebieska Karta” przez pracowników oświaty.</p>
2.	Organizacja akcji edukacyjno – profilaktycznych, kampanii kierowanych do mieszkańców Miasta dotyczących sprawstwa przemocy domowej	<p>MOPS: - Kampania przeciwko przemocy wobec kobiet pod nazwą „Biała Wstążka”, informacja w mediach lokalnych, radio, w prasie lokalnej, spotkania z mieszkańcami na ulicach miasta, kolportaż ulotek, plakatów związanych z Kampanią, odbyły się również zajęcia profilaktyczne skierowane do uczniów tarnowskich szkół; Wystawiona została drama przez uczniów (ZSO Nr 1), W szkołach odbyły się prelekcje, pogadanki, dyskusje, audycje radiowe przez szkolny radiowęzeł, warsztaty, prezentacja filmu na temat problemu przemocy oraz przeprowadzono konkurs plastyczny pn. „Przemocy mówię NIE”;</p> <p>- W ramach obchodów Kampanii odbyły się dwa mecze piłki siatkowej: pomiędzy nauczycielami a zaproszonymi gośćmi (ZSO nr 5) oraz pracownikami MOPS a funkcjonariuszami Policji pod hasłem „Sport przeciw przemocy”.</p> <p>TOIKiWOP: - Udział w Kampanii „Biała Wstążka” poprzez: opracowanie graficzne i wydruk zbioru poezji byłej mieszkanki Ośrodka – ofiary przemocy w rodzinie; zorganizowanie „Spotkania z poezją” - przy współpracy z właścicielem kawiarni „Pod Arkadami”, grupą teatralną z Pałacu Młodzieży oraz uczniami Zespołu Szkół Muzycznych; zorganizowanie Debaty Oxfordzkiej nad tezą - „Dobre wychowanie bez klapsa nie jest możliwe” - przy współpracy</p>

		<p>z Zespołem Szkół Ogólnokształcących i Technicznych oraz Tarnowskim Centrum Kształcenia Praktycznego; tydzień „Drzwi Otwartych” Ośrodka;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Przeprowadzenie wykładów dla studentów Koła Naukowego WiP Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Tarnowie; - Opracowanie i dystrybucja (do ośrodków pomocy społecznej i powiatowych centrów pomocy rodzinie) ulotek informujących o formach udzielanej przez Ośrodek pomocy i warunkach jej udzielania; - Przeprowadzenie zajęć dla studentów Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie, Sekcja w Tarnowie; - Przeprowadzenie zajęć dla studentów pedagogiki Tarnowskiej Szkoły Wyższej; - Przeprowadzenie zajęć warsztatowych dla uczniów gimnazjum Zespołu Szkół Niepublicznych Stowarzyszenie „Siódemka”.
--	--	---

Inicjatorem przeprowadzonej w minionym roku edukacji w zakresie zjawiska przemocy w rodzinie i jej negatywnych skutków był MOPS w Tarnowie, jak również sami pedagodzy, którzy zgłaszali potrzebę współpracy w tym zakresie.

Profilaktyką w szkołach objęto takie placówki oświatowe jak: Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 1 w Tarnowie – 221 uczniów, Szkoła Podstawowa nr 5 w Tarnowie – 93 uczniów, Szkoła Podstawowa nr 23 w Tarnowie – 97 uczniów. W działania profilaktyczne z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, aktywnie zaangażowani byli również dzielnicowi.

W siedzibie MOPS w Tarnowie przeprowadzono dla uczestników grupy samopomocy działającej w ramach projektu systemowego EFS „Stawiamy na aktywność. Działania aktywizujące klientów Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej”, zajęcia profilaktyczne z zakresu zjawiska przemocy w rodzinie. W zajęciach uczestniczyło 8 osób.

Ponadto w 2014 roku Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej po raz trzeci włączył się w międzynarodową Kampanię przeciwko przemocy wobec kobiet pod nazwą „Biała Wstążka”, która trwała od 24 do 28 listopada 2014 r. Jest to największa na świecie akcja, będąca symbolem sprzeciwu wobec przemocy stosowanej przez mężczyzn w stosunku do kobiet.

Ambasadorem Kampanii „Biała Wstążka” był Janusz Kołodziej – żuźlowiec, tarnowianin z pochodzenia. Patronat Honorowy nad Kampanią objął Prezydent Miasta Tarnowa. Partnerami tego przedsięwzięcia byli również: Pałac Młodzieży, Policja, Straż Miejska, Straż Pożarna, Tarnowski Organizator Komunalny, artyści oraz przedstawiciele biznesu i sportu. Uroczyste rozpoczęcie Kampanii nastąpiło w dniu 24 listopada 2014 r. w Teatrze im. Ludwika Solskiego w Tarnowie - podczas którego dokonano symbolicznego aktu przypięcia białej wstążki wszystkim przybyłym gościom. W inauguracji uczestniczyło 120 zaproszonych osób, którzy obejrzeni, zaprezentowaną przez uczniów Zespołu Szkół Ogólnokształcących nr 1 w Tarnowie, dramę związaną z tematyką przemocy.

W tym dniu odbyły się również prelekcje na temat przemocy i sposobów jej przeciwdziałania w wybranych szkołach na terenie miasta Tarnowa (Gimnazjum nr 4 – 100 uczniów, Zespół Szkół Technicznych – 30 uczniów), zorganizowane przez Tarnowski Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Wsparcia Ofiar Przemocy w Tarnowie.

W trakcie Kampanii dyżur pełnił prawnik oraz psycholog Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Tarnowie. Odbyły się także warsztaty psychologiczne dla osób stosujących przemoc pn. „Męskie spotkania”, prowadzone przez psychologa Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Tarnowie. Podczas całego tygodnia udzielano konsultacji telefonicznych na temat miejsc, gdzie osoby uwikłane w przemoc mogą otrzymać pomoc, a także przeprowadzono zajęcia profilaktyczne skierowane do uczniów tarnowskich szkół prowadzone przez pracowników MOPS i funkcjonariuszy policji. W spotkaniu wzięło udział 190 dzieci i młodzieży.

Ponad to podczas Kampanii miały miejsce m.in. następujące wydarzenia:

- przedstawiciele Straży Miejskiej wspólnie z pracownikami MOPS wręczali kobietom białe róże, jako symbol sprzeciwu stosowania przemocy wobec nich, równocześnie na ulicach miasta oraz w Galerii „Gemini” odbył się kolportaż ulotek skierowanych do kobiet,
- w 17 szkołach na terenie Tarnowa odbyły się zajęcia profilaktyczne, które dotyczyły zjawiska i sposobów przeciwdziałania przemocy w rodzinie, przeprowadzone zostały w formie zajęć wychowawczo – profilaktycznych, audycji radiowych, przekazywane były poprzez szkolne radiowęzły, pogadanki i prelekcje z pedagogami i psychologami, opracowane zostały gazetki szkolne na temat przemocy i sposobów jej przeciwdziałania adresowane do uczniów i rodziców ponadto odbyły się konkursy plastyczne, wystawy szkolnych prac, warsztaty i prelekcje, wyświetlono filmy na temat przemocy, przeprowadzono spotkania z rodzicami, a także zostały rozegrane mecze w ramach zajęć sportowych.
- przeprowadzono przez pracowników socjalnych i dzielnicowych kolportaż ulotek skierowanych do mężczyzn, zachęcających do pracy nad sobą,
- odbyły się mecze piłki siatkowej pomiędzy nauczycielami a zaproszonymi gośćmi (ZSO nr 5) oraz pracownikami MOPS a funkcjonariuszami Policji pod hasłem „Sport przeciw przemocy”.
- W trakcie obchodów tygodnia Kampanii „Białej Wstążki” w TOIKiWOP, odbywały się „Dni Otwarte Placówki”, w czasie których każda osoba mogła zapoznać się szczegółowo z pracą Ośrodka, zasadami funkcjonowania i procedurami pomocy. Ośrodek opracował graficznie i wydrukował zbiór poezji byłej mieszkanki – ofiary przemocy w rodzinie. Zorganizował „Spotkanie z poezją – przy współpracy z właścicielem kawiarni „Pod Arkadami”, grupą teatralną z Pałacu Młodzieży oraz uczniami Zespołu Szkół Muzycznych. Ponadto miała miejsce Debata Oxfordzka pod tytułem „Teza Wychowanie bez klapsa nie jest możliwe” w Sali Lustrzanej, której

organizatorem był również TOIKiWOP oraz Zespół Szkół Ogólnokształcących i Technicznych im. Jana Szczepanika.

W czasie trwania Kampanii w środkach komunikacji miejskiej, a także w tarnowskich instytucjach rozwieszono zostały plakaty, a na ulicach mieszkańcom rozdawano ulotki informacyjno – edukacyjne z adresami miejsc świadczącymi pomoc. Pracownicy socjalni, podczas rozdawania mieszkańcom ulotek, udzielali również praktycznych informacji dotyczących problemu przemocy w rodzinie. Łącznie rozdano 1000 sztuk ulotek oraz rozwieszono 500 plakatów. Projekt ulotek został opracowany przez pracowników Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Tarnowie.

W szkołach (Zespół Szkół Plastycznych, ZSO Nr 1, ZSO nr 2, ZSO nr 4, ZSO nr 5, Zespół Szkół Budowlanych, Gimnazjum nr 11, Zespół Szkół Mechaniczno-Elektrycznych, Zespół Szkół Muzycznych, V Liceum Ogólnokształcące, Zespół Szkół Sportowych, Gimnazjum nr 2, Zespół Szkół Niepublicznych Stowarzyszenia „Siódemka”, Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego, Szkoła Podstawowa nr 8, Szkoła Podstawowa nr 15, Gimnazjum nr 4, Zespół Szkół Ogólnokształcących i Technicznych), które zgłosiły się do udziału w Kampanii, młodzież zapoznawała się z problematyką przemocy w rodzinie.

W ramach Kampanii w szkołach odbyły się zajęcia profilaktyczne m.in.:

- pogadanki,
- prelekcje,
- prezentacje multimedialne i wizualne,
- projekcje filmu,
- zajęcia twórcze,
- warsztaty i zajęcia praktyczne,
- konkursy (plastyczne, na dżentelmena klasy)
- dyskusje na godzinach wychowawczych,
- audycje radiowe,
- pedagogizacja rodziców w ramach prowadzonej Kampanii,
- przygotowywano ulotki i gazetki tematyczne,
- przeprowadzenie apelu dotyczącego tematyki przemocy i przypięcie białych wstążek.

Zakończenie i podsumowanie Kampanii nastąpiło 28 listopada 2014 r. podczas Konferencji pn. „Dziecko wobec przemocy”, w Pałacu Młodzieży, w której udział wzięło 75 osób pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy tj. pedagodzy, pracownicy socjalni, pielęgniarki, policjanci, kuratorzy. Gościem konferencji był Pan Ryszard Izdebski psycholog kliniczny, pedagog, dyrektor Krakowskiej Fundacji Rozwoju Psychoterapii oraz Krakowskiego Instytutu Psychoterapii Stowarzyszenia Siemacha, kierownik Zespołu Hospitalizacji Domowej Kliniki Psychiatrii Dzieci i Młodzieży Szpitala Uniwersyteckiego w Krakowie.

Informacje na temat Kampanii publikowane były w prasie lokalnej oraz w telewizji regionalnej.

2. Cel szczegółowy – Podnoszenie skuteczności działań i efektywności współpracy służb i instytucji działających w obszarze przeciwdziałania przemocy.

Lp.	Zadanie	Opis realizacji
1.	Podnoszenie kwalifikacji kadr działających w obszarze przeciwdziałania przemocy	<p>MOPS:</p> <ul style="list-style-type: none"> - udział pracowników socjalnych w konferencji „Dziecko wobec przemocy”; - 31 osób - udział pracowników socjalnych w szkoleniach organizowanych przez ROPS w Krakowie; 2 osoby - udział pracowników socjalnych w seminarium zorganizowanym przez ROPS w Krakowie pt. „Praca ze sprawcą przemocy: stawianie granic w stosowaniu przemocy oraz motywowanie do korzystania z pomocy”; - 2 osoby - udział w XVIII Ogólnopolskiej Konferencji Przeciw Przemocy w Rodzinie, w Krakowie, - 1 osoba - udział w konferencji w Warszawie pn. „Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie – Współpraca skoncentrowana na rozwiązaniach”, - 1 osoba - ukończenie przez pracownika socjalnego specjalizacji II stopnia w zakresie przeciwdziałania przemocy. <p>TOIKiWOP:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zorganizowano szkolenia dla pracowników placówek edukacyjnych (nauczyciele, pedagodzy) i Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej w zakresie interwencji i przeciwdziałania przemocy w rodzinie – 19 osób. - specjalistyczne szkolenia zewnętrzne pracowników TOIKiWOP – w tym studia podyplomowe – 7 osób.

Udział w organizowanych szkoleniach przyniósł wymierne korzyści w postaci podniesienia jakości świadczonej pomocy osobom uwikłanym w przemoc i pozwolił poszerzyć:

- wiedzę na temat rozpoznawania przypadków przemocy w rodzinie,
- umiejętności niezbędne do pracy w zespole interdyscyplinarnym i grupach roboczych,
- wiedzę na temat prawnych i proceduralnych rozwiązań, dotyczących przypadków przemocy w rodzinie,
- umiejętności niezbędne w kontakcie z osobą doświadczającą przemocy i osobą stosującą przemoc,
- umiejętności niezbędne do budowania i modyfikowania planu pomocy rodzinie dotkniętej problemem przemocy w rodzinie,
- umiejętności pracy w procedurze „Niebieskiej Karty”,
- umiejętności budowania narzędzi do monitorowania rodzin dotkniętych problemem przemocy i rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy.

3. Cel szczegółowy – Zmiana zachowań osób stosujących przemoc poprzez działania edukacyjne, korekcyjne i probacyjne.

Lp.	Zadanie	Opis realizacji
1.	Współpraca instytucji i służb w motywowaniu osób stosujących przemoc w rodzinie do poddania się oddziaływaniom edukacyjno - korekcyjnym	<ul style="list-style-type: none"> – Przedstawiciel TOIKiWOP regularnie uczestniczył w spotkaniach Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie; – pracownicy TOIKiWOP (w miarę możliwości Ośrodka) brali udział w posiedzeniach grup roboczych realizujących procedurę Niebieskiej Karty; – osoby stosujące przemoc w rodzinie motywowane były do podjęcia działań zmierzających do zmiany swoich zachowań, w kontakcie z pracownikami realizującymi procedurę Niebieskiej Karty.
2.	Prowadzenie programów korekcyjno - edukacyjnych	<p>W ramach realizacji programów korekcyjno – edukacyjnych TOIKiWOP prowadził zajęcia w:</p> <ul style="list-style-type: none"> – 2 grupach na terenie Zakładu Karnego w Tarnowie, – 2 grupach na terenie Urzędu Miasta Tarnowa dla osób dobrowolnie zgłaszających się i/lub objętych procedurą Niebieskiej karty. <p>Oddziaływaniami korekcyjno – edukacyjnymi objęto łącznie 63 osoby. Efekt oddziaływań jest monitorowany przez pracowników socjalnych przez okres do 3 lat.</p>

Oddziaływania wobec osób stosujących przemoc w rodzinie ukierunkowane były na zmianę ich zachowań poprzez rozwijanie umiejętności kontroli własnych zachowań agresywnych, minimalizowanie ryzyka dalszego stosowania przemocy oraz kształtowanie postawy szacunku i empatii wobec osób krzywdzonych.

Podstawowymi formami oddziaływań były programy edukacyjno – korekcyjne, ukierunkowane na korygowanie niepożądanych i szkodliwych zachowań oraz postaw sprawców przemocy.

4. Źródła finansowania

Źródłem finansowania Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie dla Miasta Tarnowa są:

- środki własne Gminy Miasta Tarnowa (w ramach etatów);
- środki dotacji z budżetu państwa (w ramach etatów TOIKiWOP).

Tarnowski Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Wsparcia Ofiar Przemocy realizował zadania, na które w 2014 r. uzyskano dotację z budżetu państwa w wysokości 427.600 zł, w tym na :

- prowadzenie specjalistycznego ośrodka wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie – 370.000,- zł,
- prowadzenie programów korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy – 57.600,- zł.

III. Realizacja „Programu Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Miasta Tarnowa” za 2014 r.

Głównym celem Programu jest pomoc ofiarom przemocy domowej w bezpiecznym przerwaniu przemocy, przezwycięzeniu jej skutków i prawidłowym funkcjonowaniu psychospołecznym.

1. Cel szczegółowy: podniesienie świadomości indywidualnej i społecznej w zakresie przemocy w rodzinie.

L.p.	Zadania	Realizatorzy	Terminy	Wskaźniki
1.	Spotkania informacyjne z mieszkańcami Miasta.	Członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie	co najmniej 3 x w roku	- liczba spotkań- 4 (w których udział wzięło 340 osób)
2.	Opracowywanie i kolportaż materiałów informacyjnych na terenie Miasta; akcje, kampanie profilaktyczne, informacyjne	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	co najmniej 1x w roku	- liczba rozprowadzonych materiałów - 500 plakatów, 1000 ulotek - bieżąca informacja zamieszczona była na stronie mops.tarnow.pl /zakładka przemoc/
3.	Informacja, edukacja mieszkańców w indywidualnym kontakcie.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	praca ciągła	liczba osób, którym udzielono informacji- 582
		Tarnowski Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Wsparcia Ofiar Przemocy	praca ciągła	liczba osób, którym udzielono informacji- 180
		Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	praca ciągła	liczba osób, którym udzielono informacji- 19
		Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna	praca ciągła	liczba osób, którym udzielono informacji – 3
		Specjalistyczna Poradnia Profilaktyczno - Terapeutyczna	praca ciągła	liczba osób, którym udzielono informacji- 34

		pedagodzy szkolni	praca ciągła	Liczba rodziców, którym udzielono informacji – 11.181 Liczba uczniów, którym udzielono informacji na godzinach wychowawczych – 12.634
		ochrona zdrowia	praca ciągła	liczba osób, którym udzielono informacji - 2

W ramach tego zadania w 2014 r. podejmowano następujące działania:

- na bieżąco wszystkie instytucje działające na rzecz przeciwdziałania przemocy w indywidualnym kontakcie informowały o zjawisku przemocy, jego przyczynach i skutkach;
- w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej prowadzona jest strona internetowa www.mops.tarnow.pl /zakładka „Przemoc w rodzinie”, gdzie osoby mają możliwość znalezienia informacji na temat możliwości uzyskania wsparcia i pomocy,
- na bieżąco rozpowszechniane były ulotki o miejscach pomocy na terenie Miasta Tarnowa,
- odbyły się spotkania informacyjne z młodzieżą ponadgimnazjalną, uczącą się na terenie Miasta Tarnowa,
- w lokalnej prasie zamieszczone były informacje o prowadzonych kampaniach na temat zjawiska przemocy w rodzinie.

2. Cel szczegółowy: monitoring środowisk zagrożonych wystąpieniem przemocy.

L.p.	Zadania	Realizatorzy	Terminy	Wskaźniki
1.	Monitorowanie sytuacji w środowiskach zagrożonych wystąpieniem przemocy domowej, tj. w rodzinach korzystających z pomocy ośrodka pomocy społecznej z powodu: <ul style="list-style-type: none"> – bezrobocia, – uzależnienia od alkoholu członka rodziny, – narkomanii członka rodziny, – ubóstwa, 	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	praca ciągła	liczba osób korzystających z pomocy z tytułu: <ul style="list-style-type: none"> – bezrobocia - 4373 – uzależnienia od alkoholu członka rodziny- 534 – narkomanii członka rodziny - 10 – ubóstwa - 540 – bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych - 1873 – trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego - 111 – sytuacji kryzysowej - 190

	bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych, trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego sytuacji kryzysowej.				
2.	Monitorowanie sytuacji w środowiskach zagrożonych wystąpieniem przemocy domowej.	w rodzinach z problemem alkoholowym	Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	praca ciągła	liczba monitorowanych rodzin - 22
		w rodzinach dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo – wychowawczych	całodobowe placówki opiekuńczo - wychowawcze	praca ciągła	liczba monitorowanych rodzin - 19
		w rodzinach dzieci uczęszczających do poszczególnych placówek edukacyjnych, zgłaszających różne problemy	pedagodzy szkolni	praca ciągła	liczba monitorowanych rodzin - 206
		w rodzinach korzystających z pomocy Placówki, zgłaszających różne problemy	Specjalistyczna Poradnia Profilaktyczno - Terapeutyczna	praca ciągła	liczba monitorowanych rodzin - 24
		w rodzinach, w których występuje ryzyko np. krzywdzenia dzieci, osób starszych i niepełnosprawnych	ochrona zdrowia, w szczególności pielęgniarstwa i położne (wizyty domowe, patronaże)	praca ciągła	liczba monitorowanych rodzin - 2

W minionym roku pracownicy instytucji działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie monitorowali w ramach swoich kompetencji sytuację rodzin zagrożonych tym zjawiskiem. Do działań podejmowanych w ramach monitoringu należało:

- wizyty w środowisku, rozeznanie potrzeb i problemów rodziny,

- przeprowadzenie rozmów z osobą doznającą przemocy i osobą stosującą przemoc,
- współpraca z innymi służbami działającymi na rzecz lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- udzielanie informacji oraz dostarczanie ulotek informacyjnych o placówkach świadczących pomoc na rzecz osób dotkniętych problemem przemocy,
- udzielanie informacji na temat możliwości bezpłatnego skorzystania z porad prawnych,
- pomoc w uzyskaniu wsparcia psychologicznego,
- współpraca z Ośrodkiem Leczenia Uzależnień i Współzależnień w Tarnowie,
- pomoc w załatwianiu spraw mieszkaniowych,
- pomoc w kompletowaniu dokumentacji do sądu,
- udzielanie informacji na temat możliwości skorzystania z programu korekcyjno – edukacyjnego i terapii dla sprawców przemocy,
- wnioskowanie do Sądu Rejonowego o nadzór kuratorski.

3. Cel szczegółowy: zapewnienie bezpieczeństwa ofiarom przemocy.

Lp.	Zadania	Realizatorzy	Terminy	Wskaźniki	
1.	Zawiadomianie Policji lub Prokuratury o podejrzeniu popełnienia przestępstwa	Osoby, które w związku z wykonywaniem swoich obowiązków służbowych powzięły podejrzenie o popełnieniu przestępstwa z użyciem przemocy wobec członków rodziny”, tj. w szczególności: pracownicy edukacji, pomocy społecznej, ochrony zdrowia, Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, sądu i inni.	praca ciągła	liczba złożonych zawiadomień – 15	
2.	Zapewnienie bezpieczeństwa ofiarom przemocy,	Zatrzymanie, izolowanie sprawcy	Policja	w sytuacji interwencji	liczba zatrzymanych/ izolowanych sprawców – 116

poprzez:	Odebranie dziecka z rodziny	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	w sytuacji bezpośredniego zagrożenia zdrowia lub życia dzieckaw związku z przemocą w rodzinie	Liczba odebranych dzieci - 0
	Izolowanie ofiar	Policja	w sytuacji zagrożenia i braku możliwości izolowania sprawcy	liczba przypadków - 1
	Wnioskowanie o zastosowanie środków probacyjnych	Prokuratura	w sytuacji zagrożenia	liczba wniosków - 21
	Orzekanie o użyciu środków	Sąd	na wniosek prokuratury	liczba orzeczeń - 3
	„Nadzór” nad wykonywaniem orzeczeń Sądu (zakaz zbliżania się, nakaz opuszczenia lokalu itp.)	Policja (<u>interwencja w sytuacji łamania zakazu</u>), Kuratorska Służba Sądowa	na podstawie postanowienia sądu	Liczba osób nadzorowanych policja – 141
	Zapewnienie całodobowego schronienia dorosłym ofiarom przemocy wraz z dziećmi; opracowanie planu bezpieczeństwa	Tarnowski Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Wsparcia Ofiar Przemocy	zgodnie z potrzebami	liczba rodzin korzystających ze schronienia - całodobowego pobytu – 17 rodzin (w tym 43 osoby)
	Zapewnienie całodobowego schronienia osobom niepełnosprawnym w podeszłym wieku – wymagającym całodobowej opieki - ofiarom przemocy	Domy pomocy społecznej	zgodnie z potrzebami	liczba osób korzystających z pomocy - 1
	Zapewnienie całodobowego schronienia dzieciom	całodobowe placówki opiekuńczo - wychowawcze	zgodnie z potrzebami	liczba dzieci korzystających z całodobowego schronienia - 7 interwencyjnego pobytu - 2

		Monitoring zagrożenia w sytuacji, gdy ofiara pozostaje w środowisku ze sprawcą (aktywna procedura Niebieskiej Karty); opracowanie planu bezpieczeństwa	Policja, Kuratorska Służba Sądowa, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	zgodnie z potrzebami	liczba rodzin – 280
		Monitoring sytuacji po pobycie w TOIKiWOP i powrocie do sprawcy (aktywna procedura Niebieskiej Karty); opracowanie planu bezpieczeństwa	Policja, Kuratorska Służba Sądowa, Tarnowski Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Wsparcia Ofiar Przemocy, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	zgodnie z potrzebami	liczba rodzin – 22
		Działania interwencyjne, w sytuacji zagrożenia życia	Wszystkie służby - izolacja od sprawcy, zawiadomienie Policji	zgodnie z potrzebami	liczba interwencji - 0

Tarnowski Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Wsparcia Ofiar Przemocy w Rodzinie, w ramach realizacji swoich zadań udzielał pomocy zarówno osobom dotkniętym przemocą w rodzinie, jak i osobom będącym świadkami przemocy domowej oraz ich rodzinom. Pomoc świadczona była w formie ambulatoryjnej oraz poprzez zapewnienie całodobowego schronienia w okresie 3 m-cy, z możliwością przedłużenia pobytu. Ośrodek dysponował 20 miejscami: zadanie miało charakter ponadlokalny.

W przypadku zagrożenia życia i zdrowia osób uwikłanych w przemoc, pracownicy instytucji działających w tym zakresie, wskazują osobom doznającym przemocy możliwość skorzystania z oferty całodobowego wsparcia i uzyskania schronienia.

Działanie TOIKiWOP ma zasadnicze i pierwszoplanowe znaczenie w obszarze zapewnienia bezpieczeństwa ofiarom przemocy.

W sprawie zapewnienia bezpieczeństwa osobom doświadczającym przemocy należy także podkreślić ważną rolę służb i instytucji monitorujących sytuację rodzin bezpośrednio w środowisku, w tym m. in. Policji, Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej czy Zespołów Kuratorskiej Służby Sądowej.

Działania kierowane w minionym roku do osób doświadczających przemocy w rodzinie przez instytucje powołane do przeciwdziałania temu zjawisku obejmowały m.in.:

- udzielanie natychmiastowej pomocy psychologicznej, prawnej oraz zapewnienie dostępu do pomocy medycznej,
- rozpoznawanie sytuacji osób dotkniętych przemocą domową oraz ryzyka w zakresie zagrożenia bezpieczeństwa ofiary i/lub jej dzieci,
- diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie, opracowywanie indywidualnej diagnozy psychologicznej, pedagogicznej, socjalnej i prawnej,
- opracowywanie planu pomocy oraz jego realizacja w obszarach: poradnictwa psychologicznego, prawnego, socjalnego, psychoterapii – ukierunkowanej na nabycie umiejętności ochrony przed osobą stosującą przemoc, socjoterapii,
- udzielanie konsultacji pedagogicznych,
- zapewnienie schronienia i ochrona przed osobą stosującą przemoc w rodzinie,
- prowadzenie grup wsparcia i grup terapeutycznych dla osób doznających przemocy domowej,
- zapewnienie osobom korzystającym z całodobowego pobytu: przewidzianych standardem warunków lokalowych, wyżywienia, odzieży i obuwia oraz środków higieny osobistej i środków czystości.

4. Cel szczegółowy: zapewnienie specjalistycznej, interdyscyplinarnej pomocy ofiarom przemocy.

Lp.	Zadania	Realizatorzy	Terminy	Wskaźniki
1.	Diagnozowanie przemocy domowej, ustalanie planu pracy z ofiarą	Policja, pracownicy: ochrony zdrowia, pomocy społecznej, edukacji; kuratorzy Grupy Robocze osobowy skład ustalany, zgodnie z potrzebami konkretnego przypadku/ sytuacji (dokumentacja przekazywana do Przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarne go ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie)	niezwłocznie, po powzięciu podejrzenia, ujawnieniu, zgłoszeniu	- liczba zdiagnozowanych przypadków- 280 - liczba grup roboczych - 1090

2.	Pomoc specjalistyczna	poradnictwo, w tym – prawne, psychologiczne, pedagogiczne, socjalne; wsparcie; terapia indywidualna i grupowa; grupa wsparcia, konsultacje i pomoc psychiatryczna	Tarnowski Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Wsparcia Ofiar Przemocy	Zgodnie z bieżącymi potrzebami i ustalonym planem pomocy	liczba osób korzystających z pomocy- 369
		poradnictwo, w tym – prawne, psychologiczne, socjalne	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej		liczba osób korzystających z poszczególnych form pomocy- 553
		poradnictwo psychologiczne, pedagogiczne; terapia indywidualna i grupowa	Specjalistyczna Poradnia Profilaktyczno – Terapeutyczna (głównie dzieci i młodzież)		liczba osób korzystających z poszczególnych form pomocy- 34
		poradnictwo psychologiczne, pedagogiczne; terapia indywidualna i grupowa	Poradnia Psychologiczno -Pedagogiczna (głównie dzieci i młodzież)		liczba osób korzystających z poszczególnych form pomocy- 0
		poradnictwo prawne, psychologiczne; informacja	Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (osoby i rodziny osób uzależnionych)		liczba osób korzystających z poszczególnych form pomocy- 328
3.	Konsultacje indywidualnych przypadków, zgłoszonych przez Grupy Robocze; pomoc w budowaniu planu pomocy; monitoring działań	Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie	Zgodnie ze zgłaszanymi potrzebami	liczba konsultacji - 0	
4.	Pomoc w usamodzielnieniu, w szczególności w:	rozstrzygnięciach w sprawach karnych, majątkowych, w tym - mieszkaniowych	Sąd	zgodnie z bieżącymi potrzebami	- liczba zakończonych spraw- 151
		Pomoc dzieciom w nauce	Nauczyciele, pedagodzy szkolni	zgodnie z bieżącymi potrzebami	liczba dzieci korzystających z pomocy - 343

		zaspokajaniu bieżących potrzeb rodziny	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Tarnowski Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Wsparcia Ofiar Przemocy	zgodnie z bieżącymi potrzebami	liczba osób - 347
		podniesieniu kwalifikacji, uzyskaniu zatrudnienia	Tarnowski Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Wsparcia Ofiar Przemocy, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	zgodnie z bieżącymi potrzebami	liczba osób - 0
		możliwości okresowego pobytu w mieszkaniu chronionym i/lub uzyskaniu samodzielnego mieszkania	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej (Program Wychodzenia z Bezdomności), Tarnowski Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Wsparcia Ofiar Przemocy	zgodnie z bieżącymi potrzebami	Liczba osób korzystających z pomocy - 10
5.	Systematyczne zwiększanie kompetencji zawodowych pracowników służb i instytucji pracujących z osobami uwikłanymi w przemoc domową	Szkolenia wewnętrzne, Szkolenia zewnętrzne	Co najmniej 2 x w roku	- liczba szkoleń - 5 - liczba uczestników - 3	

Przemoc jest zjawiskiem wielowymiarowym, wymaga zaangażowania specjalistów kilku dziedzin, aby zapewnić specjalistyczną i interdyscyplinarną pomoc ofiarom przemocy. Według zamierzeń ustawodawcy, zgodnie z ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 Nr 180 poz. 1493 z późn. zm.), rolę taką pełnić ma Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy, który w Tarnowie powołany został w 2011 r. zarządzeniem Prezydenta Miasta. Do zadań Zespołu Interdyscyplinarnego należy między innymi diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie, podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie, mającym na celu przeciwdziałanie temu zjawisku, inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie oraz rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym. W 2014 r. odbyły się 4 spotkania Zespołu Interdyscyplinarnego, który według obowiązujących przepisów miał obowiązek spotykać się nie rzadziej niż raz na trzy miesiące.

Podejmowanie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą w rodzinie odbywało się w oparciu o procedurę „Niebieskiej Karty” i nie wymagało zgody osoby dotkniętej przemocą w rodzinie.

Procedurę „Niebieskiej Karty” oraz wzory formularzy „Niebieska Karta” określało rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskiej Karty” i wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. Nr 209, poz. 1245) wydane na podstawie art. 9d ust. 5 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.).

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie nakłada obowiązek prowadzenia procedury „Niebieskiej Karty” na przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty i ochrony zdrowia. Procedura wszczynana jest w sytuacji, gdy dany podmiot w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych powziął podejrzenie stosowania przemocy wobec członków rodziny, lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez członka rodziny, lub przez osobę będącą świadkiem przemocy w rodzinie.

Procedura „Niebieskiej Karty” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie.

Realizacja „Niebieskich Kart” w 2014 r.

Instytucja inicjująca procedurę „Niebieskiej Karty”	Rok 2014 ilość
Pomoc Społeczna – pracownicy socjalni Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej	30
Policja	295
Tarnowski Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Wsparcia Ofiar Przemocy	2
Oświata	7
Ochrona zdrowia	0
Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych*	0
Łącznie	334

*Członkowie MKRPA podejmują m.in. czynności w stosunku do osób z rodzin, w których już została założona procedura „Niebieskiej Karty”

W 2014 r. do Przewodniczącego Zespołu wpłynęło 334 Niebieskich Kart, we wszystkich przypadkach powołano grupy robocze, które spotkały się 1090 razy w celu rozwiązania konkretnych problemów związanych z przemocą w rodzinie. Skład grupy, dostosowany był do indywidualnej sytuacji danej rodziny. W spotkaniach tych brali udział przedstawiciele Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej i Policji – 1090 posiedzeń, TOIKIWOP – 12 posiedzeń, MKRPA – 22 posiedzeń, kuratorskiej służby sądowej – 39 posiedzeń oraz oświaty – 157 posiedzeń. Grupa robocza miała obowiązek spotkania się minimum dwa razy w danej sprawie. Zadaniem członków grupy roboczej, było ustalenie planu pomocy rodzinie, który miał na celu przerwanie przemocy w rodzinie. Plan pomocy powstawał przy czynnym udziale osoby doznającej przemocy. Zadania wynikające z nałożonych przez ustawodawcę obowiązków związanych z prowadzeniem procedury „Niebieskiej Karty” w MOPS realizowane są przez pięcioosobowy Zespół ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie wchodzący w skład Działu Specjalistycznej Pomocy Środowiskowej. Podczas każdej procedury

„Niebieskiej Karty” pracownicy Zespołu oraz dzielnicowi prowadzili monitoring sytuacji w rodzinie. Podejmowanie interdyscyplinarnych działań w obszarze przeciwdziałania przemocy przekładają się na jakość i skuteczność tych działań zmierzających do niwelowania jej negatywnych skutków.

Do zadań Zespołu ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, oprócz koordynowania pracy grup roboczych, należało prowadzenie dokumentacji dotyczącej poszczególnych procedur „Niebieska Karta”, składanie zawiadomień o podejrzeniu popełnienia przestępstwa z art. 207 k.k., wnioskowanie do sądu rodzinnego o wgląd w sytuację rodziny, o wydanie zarządzeń dotyczących małoletnich dzieci, kierowanie osób zarówno doznających przemocy jak i podejrzanych o jej stosowanie do specjalistów takich jak: psycholog, prawnik, lekarz psychiatra. Osoby otrzymywały informację o działalności instytucji, które pracują na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Pracownicy Zespołu ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie brali także udział w interwencjach, które dotyczyły podejrzenia stosowania przemocy w rodzinie. W 2014 r. interweniowali w 45 takich przypadkach. W okresie sprawozdawczym 700 razy udzielali telefonicznie informacji dotyczących możliwości i form pomocy osobom uwikłanym w przemoc (osobom doznającym przemocy, osobom stosującym przemoc, świadkom). W 325 przypadkach pracownicy socjalni Zespołu udzielali pomocy w rozwiązywaniu konfliktów, w środowisku zamieszkania osób/rodzin.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w ramach działań profilaktycznych, mających na celu poprawę sytuacji rodzin zagrożonych zjawiskiem przemocy w rodzinie podejmował także działania w ramach realizacji projektów socjalnych.

W ramach podejmowania nowatorskich rozwiązań w obszarze przemocy MOPS w 2014 r. zrealizował projekt socjalny pn. **„Pozytywna Egoistka – Przemocy Mówię NIE!!!”**. Projekt skierowany był do 10 kobiet z rodzin, w których prowadzona była procedura Niebieskiej Karty, doznających przemocy psychicznej ze strony swoich partnerów. Celem głównym projektu było nabycie umiejętności przeciwstawiania się przemocy psychicznej poprzez: wzmocnienie psychiczne kobiet doznających przemocy, edukację prawną, aktywizację zawodową, podniesienie samooceny i poczucia kobiecości. W ramach projektu realizowane były: indywidualne spotkania z doradcą zawodowym, psychologiem, prawnikiem oraz warsztaty taneczne. Do realizacji projektu zaproszono prawnika – Przewodniczącego Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, doradcę zawodowego oraz trenerkę – choreografa tańca.

Do rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych, w tym zagrożonych przemocą w rodzinie, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Tarnowie w 2014 roku wprowadził asystentów rodziny.

Praca asystentów polegała na wspieraniu rodzin przede wszystkim poprzez konsultacje i działania o charakterze edukacyjnym m.in. w zakresie prawidłowego wychowywania i opieki nad dzieckiem, prowadzenia gospodarstwa domowego, w tym gospodarowania budżetem oraz funkcjonowania społecznego.

W 2014 roku na wniosek pracownika socjalnego, asystenci rodziny współpracowali z 97 rodzinami (w tym 2 rodziny zobowiązane przez Sąd do pracy z asystentem), w których wychowywało się 213 dzieci. 95 z 97 rodzin współpracujących z asystentem, zostało objętych działaniami w ramach projektu socjalnego pn. „Intensywna praca asystenta rodziny z rodziną

przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych”.

Celem projektu była poprawa kompetencji rodziców, w szczególności w rodzinach wieloproblemowych, w tym zagrożonych przemocą w rodzinie. Z rodzinami uczestniczącymi w projekcie, oprócz asystentów rodziny, ściśle współpracowali również pracownicy socjalni na bazie zawartego z nimi kontraktu socjalnego.

W ramach działań profilaktycznych, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Tarnowie, kolejny już rok organizował warsztaty edukacyjne dla rodziców „*Wychowanie bez klapsa*” - zajęcia adresowane były do rodziców - klientów Ośrodka niewydolnych wychowawczo oraz zagrożonych problemem przemocy w rodzinie. Celem głównym projektu było poszerzenie kompetencji rodzicielskich. W ramach realizacji warsztatów, zaplanowane zostały spotkania dla grupy mieszanej do 12 osób. Cykl zajęć w grupie obejmował 6 spotkań dwugodzinnych. W roku 2014 odbyły się 4 cykle szkoleniowe, zajęcia odbywały się raz w tygodniu i prowadzone były głównie przez pracownika socjalnego Działu Specjalistycznej Pomocy Środowiskowej.

W trakcie realizacji zajęć, wykorzystywane były formy pracy indywidualnej oraz aktywne formy pracy z grupą. Warsztaty ukończyło 18 osób.

W 2014 r. w MOPS funkcjonowała również „*Grupa wsparcia dla samotnych rodziców*” - projekt socjalny adresowany był do samotnych rodziców, korzystających ze wsparcia Ośrodka. Z dotychczasowych doświadczeń wynika, że rodziny te w znacznie większym zakresie, niż rodziny pełne narażone są na poważne trudności i zakłócenia w realizacji wszystkich podstawowych funkcji rodziny, a szczególnie ekonomicznej i opiekuńczo – wychowawczej. Stąd, tak istotne znaczenie w ramach działań profilaktycznych ma realizowany projekt. Jego głównym celem było wsparcie samotnych rodziców poprzez ich aktywizację społeczną i integrację. Zajęcia zaplanowano dla grupy mieszanej do 12 osób, które prowadził pracownik socjalny. Czas spotkania obejmował 2 godziny. W 2014 roku odbyło się 14 spotkań w ramach w/w projektu, w których łącznie wzięło udział 16 osób.

5. Cel szczegółowy: wsparcie osób wychodzących z przemocy domowej w prawidłowym funkcjonowaniu psychospołecznym.

Lp.	Zadania	Realizatorzy	Terminy	Wskaźniki
pomoc w samodzielnym, bieżącym funkcjonowaniu	wzmacnianie zdobytych umiejętności inter i intrapersonalnych	Tarnowski Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Wsparcia Ofiar Przemocy	praca ciągła – w zależności od zdiagnozowanych potrzeb	Liczba osób korzystających z pomocy - 284

	pomoc specjalistyczna	Tarnowski Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Wsparcia Ofiar Przemocy, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Specjalistyczna Poradnia Profilaktyczno-Terapeutyczna, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	praca ciągła – w zależności od zdiagnozowanych potrzeb	Liczba osób - 1322
	pomoc finansowa, rzeczowa	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	praca ciągła - w zależności od zdiagnozowanych potrzeb	liczba osób/formy pomocy - 241
	pomoc dzieciom w nauce	szkoły	praca ciągła - w zależności od zdiagnozowanych potrzeb	liczba dzieci korzystających z pomocy – 136

W ramach wsparcia osób wychodzących z przemocy domowej w prawidłowym funkcjonowaniu psychospołecznym, pracownicy instytucji działających w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie podejmowali szereg inicjatyw służących realizacji tego zadania.

Pracownicy socjalni Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej podejmowali działania profilaktyczne i edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach dotkniętych przemocą w rodzinie poprzez:

- objęcie intensywną pracą socjalną,
- wprowadzenie asystenta rodziny,
- kontrakty socjalne,
- warsztaty edukacyjne „Wychowanie bez przemocy”,
- grupy wsparcia,

- grupy samopomocowe,
- trening budżetowy.

Placówki oświatowe, tj. szkoły, poradnie, realizowały swoje zadania poprzez różnorodne formy pomocy, świadczone dzieciom i młodzieży, a także rodzicom w sposób bezpośredni, a więc poprzez prowadzenie warsztatów, zajęć terapeutycznych, ćwiczeń, wykładów, udzielania porad itp. Istota tej pomocy polegała na rozpoznawaniu i zaspokajaniu indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych ucznia oraz rozpoznawaniu indywidualnych możliwości psychofizycznych wynikających z różnych uwarunkowań m.in. z sytuacji kryzysowej lub traumatycznej, z zaniedbań środowiskowych związanych z sytuacją bytową ucznia i jego rodziny. Specjalne potrzeby dziecka wynikały również z sytuacji przemocy w rodzinie. W okresie sprawozdawczym osoby uwiękane w przemoc korzystały z różnych form bezpośredniej pomocy w formach indywidualnych i grupowych.

Tarnowski Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Wsparcia Ofiar Przemocy będący jedną z 35 takich placówek w kraju - dofinansowywanych z budżetu państwa - i jedną z dwóch w województwie małopolskim, realizował zadania:

- a) ośrodka interwencji kryzysowej (OIK) - w ramach którego udzielał pomocy prawnej, psychologicznej i socjalnej (w tym całodobowego pobytu) osobom znajdującym się w sytuacjach kryzysowych – mieszkańcom Miasta Tarnowa;
- b) specjalistycznego ośrodka wsparcia dla ofiar przemocy (SOWOP) - w ramach którego udzielał kompleksowej pomocy: psychologicznej, prawnej i socjalnej, w tym schronienia, osobom – ofiarom przemocy domowej; prowadził działalność o charakterze edukacji społecznej w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- c) opracował i realizował programy korekcyjno – edukacyjne dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Tarnowski Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Wsparcia Ofiar Przemocy przez cały 2014 rok, prowadził także grupę wsparcia dla osób doświadczających przemocy w rodzinie. Wzięło w niej udział łącznie 11 osób.

Wszystkie podejmowane działania w 2014 r. miały za zadanie przeciwdziałać zjawisku przemocy w rodzinie i minimalizować straty w obszarze psychospołecznym, w przypadku jej wystąpienia.

IV. Wnioski do dalszych działań.

Gmina Miasta Tarnowa od kilkunastu lat prowadzi różnorodne działania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Na terenie Miasta realizowane są - przez instytucje świadczące profesjonalną pomoc osobom pokrzywdzonym i ich rodzinom - programy adresowane do osób doznających przemocy oraz osób stosujących przemoc.

Osoby pracujące w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie podnoszą swoje kwalifikacje, w tym pracownicy „pierwszego kontaktu” m.in. nauczyciele, kuratorzy, pracownicy ochrony zdrowia, policjanci, pracownicy socjalni, pedagodzy, psycholodzy.

Podejmowane są także inicjatywy podnoszenia wiedzy ogółu społeczeństwa. Corocznie organizowana jest kampania społeczna dotyczące zjawiska przemocy w rodzinie, mająca na celu edukację i uwrażliwienie mieszkańców naszego miasta na ten problem.

Pomimo podejmowanych licznie działań, w dalszym ciągu zjawisko to stanowi jeden z istotnych problemów społecznych diagnozowanych na terenie Miasta Tarnowa. Co roku systematycznie wzrasta liczba zakładanych „Niebieskich Kart”, które wpływają do Przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego. Ujawnianie nowe przypadki przemocy w rodzinie są efektem zwiększającej się świadomości mieszkańców miasta Tarnowa, dzięki koordynowanej przez MOPS Kampanii „Biała Wstążka”, a także coraz większej wiedzy społeczeństwa na temat tego zjawiska i determinacji do niwelowania jej negatywnych skutków.

Coraz więcej osób ze środowiska zgłasza także konieczność interwencji w rodzinach mieszkających w najbliższym sąsiedztwie, gdzie istnieje podejrzenie krzywdzenia dzieci, czy też osób starszych i/lub niepełnosprawnych. Każda z tych informacji jest diagnozowana przez pracowników socjalnych, którzy podejmują stosowne działania.

Konieczne jest zatem systematyczne podnoszenie standardu usług adresowanych do osób doświadczających przemocy i jej sprawców.

Wskazane są również działania zmierzające do podnoszenia kompetencji i zwiększanie umiejętności tzw. pracowników pierwszego kontaktu w zakresie prowadzenia rozmowy, diagnozowania przemocy, budowania relacji z klientem i wspierania go w procesie radzenia sobie z przemocą w rodzinie.

Ważna jest także stała edukacja społeczeństwa, mająca na celu zmianę świadomości w kwestii negatywnych i szkodliwych stereotypów na temat stosowania przemocy, jak też roli kobiety i mężczyzny w życiu społecznym i w rodzinie. Istotne są również: stały rozwój profilaktyki – propagowanie postaw alternatywnych wobec przemocy, nauka umiejętności społecznych i wychowawczych, inspirowanie i promowanie nowych rozwiązań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Zawarte w niniejszym materiale dane dotyczące działań podejmowanych w minionym roku, w ramach obu lokalnych Programów pokazują, że jednym z kluczowych osiągnięć jest wypracowanie modelu współpracy oraz odpowiedzialność za realizację zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, przez przedstawicieli służb zrzeszonych w różnych tarnowskich jednostkach samorządowych i organizacjach pozarządowych.

Dla podjęcia skutecznych działań pomocowych, niezbędne jest kompleksowe podejście do sytuacji, w jakiej znajduje się rodzina dotknięta przemocą, poprzez tworzenie sieci współpracy opartej o działanie Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych.

Interdyscyplinarny sposób pracy, zapobiega bowiem powielaniu działań przez poszczególne służby, a przede wszystkim daje szansę na ograniczenie negatywnych skutków przemocy w przyszłości. Praca w Zespole (grupach roboczych), daje możliwość uzyskania szerszej perspektywy o sytuacji ofiary, dyskusji nad problemem klienta, opracowania odpowiedniego planu pomocy i przede wszystkim pozwala podzielić zadania dla poszczególnych instytucji.

Dodatkowe obowiązki na Gminę Miasta Tarnowa nakłada także przyjęty w **dniu 29 kwietnia 2014 roku przez Radę Ministrów Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020**. Zadaniem Programu jest wprowadzenie w życie szerokiego spektrum działań mających na celu zarówno zwrócenie uwagi opinii publicznej na zjawisko przemocy w rodzinie jak i przeciwdziałanie przemocy w rodzinie. Celem głównym jest zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenie skali tego zjawiska w Polsce.

W dokumencie określono cele szczegółowe:

- zintensyfikowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób dotkniętych przemocą w rodzinie.
- zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.
- zwiększenie poziomu kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w celu podniesienia jakości i dostępności świadczonych usług.

W celu zwiększenia skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym realizacji celów ustawowych oraz celów wskazanych w Programie, określono cztery podstawowe obszary zawierające kierunki działań oraz sprecyzowano oddziaływanie wobec różnych grup odbiorców:

- profilaktyka i edukacja społeczna - obszar kierowany do ogółu społeczeństwa, w tym do osób i rodzin zagrożonych przemocą w rodzinie.
- ochrona i pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie - obszar kierowany do osób dotkniętych przemocą w rodzinie (w tym do: kobiet, mężczyzn, dzieci, współmałżonków lub partnerów w związkach nieformalnych, osób starszych, osób z niepełnosprawnościami lub osób niesamodzielnych).
- oddziaływanie na osoby stosujące przemoc w rodzinie - obszar kierowany do osób stosujących przemoc w rodzinie, jak również do właściwych służb lub podmiotów zajmujących się oddziaływaniem na osoby stosujące przemoc.
- podnoszenie kompetencji służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie - obszar kierowany do przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Każde z tych działań we wskazanych obszarach zostało przypisane konkretnym podmiotom odpowiedzialnym za ich realizację. Określono też przewidywane wskaźniki monitorowania realizacji działań. Zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie, udzielanie pomocy osobom dotkniętym przemocą, a także oddziaływanie na osoby stosujące przemoc jest nadrzędnym celem, który powinien łączyć działania sektora publicznego i organizacji pozarządowych.

Krajowy Program ma wieloletnią perspektywę, gdyż zawarte w nim cele i obszary działań nakładają obowiązek na wszystkie szczeble administracji publicznej, realizacji zadań zmniejszających zjawisko przemocy w rodzinie. Ograniczenie skali tego zjawiska jest procesem wymagającym czasu, wysiłku, nakładów finansowych, zaangażowania wszystkich służb, a także zmiany świadomości społecznej co należy wziąć pod uwagę tworząc nowy dla Miasta Tarnowa Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie.